

Stanovisko České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně

Využívání generativní umělé inteligence a velkých jazykových modelů pacienty

Generativní umělá inteligence a velké jazykové modely (LLM), např. ChatGPT, Gemini, Claude apod., se stále častěji stávají součástí toho, jak pacienti pracují se zdravotními informacemi. Některé LLM už jsou přímo deklarovány jako zdravotní asistent (ChatGPT Health).

ČLS JEP považuje za potřebné jasně vymezit, k čemu mohou tyto nástroje sloužit, kde jsou jejich limity a jak má klinik přistupovat k pacientovi, který přichází do ordinace s výstupem z LLM. Stanovisko vychází z potřeby chránit bezpečnost pacienta, zachovat roli klinického úsudku a současně nepřistupovat k pacientům využívajícím AI apriorně odmítavě.

ČLS JEP konstatuje, že:

- generativní AI a LLM mohou pacientovi přinést rychle dostupné orientační informace, pomoci s vysvětlením zdravotnických pojmů, s porozuměním nálezu nebo s přípravou otázek k vyšetření; samy o sobě však nepředstavují náhradu lékařského vyšetření, klinického úsudku ani standardního diagnostického procesu, protože neposuzují pacienta v plném klinickém kontextu a u běžně dostupných systémů zpravidla nejde o validovaný zdravotnický prostředek určený k poskytování zdravotní služby; i v případě náležitě certifikovaných systémů jde o nástroje podpůrné, nikoli o náhradu lékaře. Ve faktických věcech také LLM mohou chybovat nebo generovat důvěryhodně znějící nesprávné informace ("halucinace").
- výstup z veřejně dostupného LLM není sám o sobě diagnostickým, ani terapeutickým doporučením,
- rozhodujícím pro diagnostiku, léčbu a interpretaci zdravotního stavu je kvalifikovaný lékař, který za rozhodnutí ve zdravotní péči nese odpovědnost,
- pacient by neměl na základě výstupu z AI a bez konzultace s lékařem měnit léčbu, odkládat vyšetření nebo činit závěry o závažnosti svého stavu, neboť by takový postup pro něj mohl být škodlivý,
- pacient, který přichází do ordinace s výstupem z LLM, nemá být odmítán; tento výstup má být chápán jako informace o jeho obavách, očekáváních a míře porozumění problému,
- generativní AI může být užitečná pro orientační edukaci pacienta, vysvětlení pojmů a přípravu otázek k vyšetření,
- úkolem lékaře je provést standardní klinické zhodnocení, korigovat nepřesné interpretace a vysvětlit pacientovi rozdíl mezi orientační textovou odpovědí a medicínským posouzením,
- zásadní je při práci s LLM obezřetnost při vkládání osobních, zejm. zdravotních údajů do veřejně dostupných AI systémů. Sdílení osobních údajů s LLM by měli všichni uživatelé vždy důkladně zvážit.

ČLS JEP upozorňuje, že opakované využívání AI k výkladu zdravotních obtíží může u části pacientů vést k prohlubování nejistoty, k neúměrným obavám ze závažného onemocnění a k opakovanému vyhledávání dalších interpretací bez odpovídajícího přínosu pro péči, popř. i k jiným dopadům na duševní zdraví ("symptomatická spirála", "chatbot psychóza").

ČLS JEP podporuje využití digitálních technologií tam, kde zvyšují srozumitelnost, efektivitu a bezpečnost péče, nikoli tam, kde nahrazují odbornou odpovědnost zdravotníka.

Stanovisko zpracovala Česká společnost pro umělou inteligenci a inovativní digitální technologie v medicíně ČLS JEP (ČSAIM). Následně bylo připomínkováno a schváleno Předsednictvem ČLS JEP na Schůzi předsednictva dne 19.5.2026.